

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Čudeži se dogajajo. Nemška javnost se je začela živo zanimati za „jugoslovansko vprašanje“. Listi pišejo o njem, zborovanja se prirejajo zaradi njega, agitacija se organizira proti njemu. Prej so naše vprašanje prezirali, sedaj ga uvažujejo. Prej so nas k večjemu mimogrede zasmehovali, sedaj nas že tudi besno, vendar z vso resnostjo napadajo. Vse nemštvo je zaradi jugoslovanske vprašanja po koncu.

Kako je prišlo do tega? Ti čudeži se dogajajo, ker naši poslanci niti za las nočejo popustiti od svojega stališča, ki so ga zavzeli z deklaracijo dne 30. maja l. l. in ker ljudstvo neomajano in zvesto stoji za njimi. Vsak trenotek so pričakovali Nemci, da se bodo naši poslanci udali. To se ni zgodilo. Vse so storili nasprotniki, da bi odtrgali ljudstvo od svojih poslancev. Lagali so, da hočejo državo raztrgati, da nočejo več biti pod Habsburžani, da hočejo izven države. Naše ljudstvo je vedelo, da je vse to le samo laž nasprotnikov in zato je trdno vztrajalo za svojimi poslanci. In tako je prišlo do tega, da jim je postalo jugoslovansko vprašanje nevarno vprašanje.

V čem je jugoslovansko vprašanje nevarno Nemcem? Nemcem so bile dosedaj jugoslovanske dežele kakor naselbina, katero so izrabljali v svoje namene. Po našem morju so se vozile nemške ladje. Po naši zemlji tečejo nemške železnice. Rudokopi so v nemški posesti. Veletrgovina z našimi kmetijskimi pridelki in lesom je v nemških rokah. Mesta in trgi, torej naravna gospodarska središča, so bila nemška. Vse boljše službe v uradih in izven uradov so zasedali nemški sinovi. Slovenci smo jim bili delavci, dekle in hlapci in sicer vse po najnižji ceni. Vse to bi se mahoma izpremenilo, ako dobimo Jugoslovani lastno državo. Potem smo mi gospodarji in ne več — Nemci. Zato pihajo Nemci od jeze nad našo idejo jugoslovanske države. Nemcem, od katerih izhaja klic „Živio Hohencolercil“, ni briga za našo vladarsko hišo, njim tudi ni briga za državo, kajti mi smo sami slišali njihovo vpitje „Proč od Avstrije!“, njim je le za gospodstvo nad nami. Nemci izgubijo z nami bogato in mastno naselbino, katere ne bi mogli več izrabljati.

Naš program samostojne jugoslovanske države pod habsburško krono je, kakor iz vsega razvidimo, zdrav, ker hoče dobro nam samim, ta program je tudi izvedljiv, dokler bodo poslanci in narod stali trdno skupaj kakor en mož. Politike pa, ki bi skrbela za nemške koristi, mi ne smemo delati.

Najnovejši shodi, osobito velikanski tabor v Žalcu, so pokazali, da naš narod dobro razume svoj sedanj, zanj ugodni položaj.

Slovensko ljudstvo zahteva svojo svobodo in samostojnost.

Na treh veličastnih shodih je slovensko ljudstvo dne 17. in 19. marca zahtevalo svoje pravice, svojo svobodo in narodno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov pod habsburškim žezlom. To niso bili več navadni shodi, kakor so se vršili pred vojno, to so bili tabori narodne zavesti in navdušenosti prekipevajočih množic slovenskega ljudstva. Navdušenje, ki je vladalo v Žalcu, v Št. Ilju pod Turjakom in v Konjicah in ogromna udeležba, je dokaz, da veliko jugoslovansko gibanje ni umetno ali prisiljeno, kakor pravijo naši nasprotniki, temveč je res izraz nepremagljive ljudske volje. Povsod se je slišal en skupen klic: Mi hočemo proč od tujcev, mi hočemo biti svobodni v veliki habsburški Jugoslaviji!

Narodni tabor v Žalcu.

Slovenski Štajer že od časa, ko so se vršili veliki narodni tabori, ni videl tako veličastnega in ogromnega ljudskega shoda, kakor je bil tabor v Žalcu v nedeljo, dne 17. marca. Navzočih je bilo gotovo nad 7000 ljudi. Velike množice so prihajale z vlaki, peš, z vozovi. Največ je bilo zborovalcev iz Savinjske doline. A celo, doli izpod

visoke Ojstrice so prihiteli stari možje, vrle kmetice in kmetske mladenke, pripeljali so se gostje iz Posavja, videli smo Bizeljčane, Brežičane in Trbovljčane. Dravska dolina in Slovenske gorice so poslale svoje zastopnike in iz danes še tužnega, a kmalu osvobojenega Korotana je prihitela v sredo svojih bratov četa vrlih mož. V opoldanskih urah je vladalo v Žalcu, ki je bil ves okinčan v slovenskih trobojnicah, živahno življenje in vrvenje. Po veliki cesti so prihajali vozovi, okrašeni s prvimi pomladanskim zelenjem in cvetjem ter s trobojnicami našega trojedinega naroda in narodna pesem se je oglašala na vseh koncih. Opoldanska vlaka sta pripeljala iz Celja in okolice ter iz Gornje Savinjske doline nove trume. Ogromna dvorana žalske hmeljarne, v katero gre 3000 ljudi, je bila že davno pred napovedano uro nabito polna. Zunaj pa so oblegali poslopje vedno novi tisoči. Pokazalo se je, da se bo shod moral vršiti le pod milim nebom. Shodu sta predsedovala tržki župan g. Roblek in župnik č. g. Veternik. Ljudske množice so burno pozdravljale poslanca dr. Korošca in dr. Ravniharja. Navzoča sta bila tudi zastopnika hrvatskega in srbskega naroda dr. Persić in dr. Budisavljević iz Zagreba. Nepopisen je bil utis, ki so ga napravila izvajanja govornikov. Dr. Korošec je slikal trpljenje slovenskega in sploh jugoslovanskega naroda v vojski. Ko je navajal vse krivice, ki so se nam godile od strani vlade, in vse krutosti, s katerimi so nastopali proti nam naši narodni nasprotniki, je ljudska množica zatrepetala groze in klici ogorčenja nad našimi tlačitelji so bili tako burni, da je govornik moral opetovano prekiniti svoja izvajanja. Navdušenja pa so plamtele oči vsem navzočim, ko je dr. Korošec razvijal veliki načrt naše lepše jugoslovanske bodočnosti. Ljubljanski poslanec dr. Ravnihar je navduševal narod k slogi v boju za narodno svobodo. Zelo navdušeno sta govorila i Hrvat dr. Persić in Srb dr. Budisavljević. Sprejele so se resolucije ki so jih predlagali gospodje Šusterič, A. Turnšek in F. Širca: za ujedinjenje troimenega jugoslovanskega naroda, za splošen mir, za samoodločbo narodov, izrekla se je zaupnica Jugoslov. klubu, zbor za-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Jannš Golec).

(Konec.)

To pesovje je bila naša častna straža v obednici, sprejemajoč s civilom in bevkom milodare, katere so jim poklanjale na račun človeških želodcev usmiljeno radodarne roke. Dozdevalo se mi je, da sem zašel iz poštene, človeške družbe v — menažerijo!

Preobilno žensko ter pasje spremstvo ni presedalo samo meni, ampak vsem resnomislečim in zdravja iskajočim tovarišem. Hvaležno smo se oddahnili vsi, ko je priromala v Slatino rezervna bolnica in njej na čelu strog štabni zdravnik. Koj prvi dan po njegovem prihodu so se izgubila iz obednice vsa šumeča ženska krila s kužki vred. Odslej nis videl na Slatini nobenega zaročenca, ne ženina, še presneto malo poročenih mož. Nežnokrilate otice selivke so nas ostavile čez noč, ostali smo sami v obednici in na šetališčih.

Na Slatini sem samotaril nekaj časa zaprt v svojo sobo. Se rajsko samota je presedala očetu Adamu, kdo bi zameril, da je meni slatinska. Hyala Bo-

gu, pri pobegu iz samotarstva sem imel srečo; odprlo se mi je pri Sv. Križu dvoje znano gostoljubno hiš: župnišče ter Ogrizkova hiša. Zdravniki ortopedičnega zavoda so mi zaupali, da mi bo ostala levica kljub zdravljenju pohabljen in nerabna do groba. Zavest, da je človek brez lastne krivde pohabljen, mi je bila od začetka nekaj moreče neznosnega. Domisljal sem si, da se me boji in izogne vsak, da mu ne bi bil kot invalid v nadlego. Ne vem, kako bi bil premostil prepad med zdravo človeško družbo in med menoj siromakom, kateri se je bal prosjačenja: imejte z menoj potrpljenje, ne gonite me na razpotje med kruljave in hromce.

Da sem se iznebil ter zatrl zavest beraštva, — mi je pripomogel največ nezabni, preblago rahlosrčni gospod nadžupnik Korošec. Vabil me je s sobratko ljubeznijo k sebi in mi zasul z besedo ter dejanjem brezna domišljave črnoglednosti, odpirajoč mi od dne do dne vrtove lepega slovenskega veselja in družabnosti.

Tri mesece sem bival na Slatini in lahko zapam, da je ta doba ena najsrečnejših mojega življenja. V tem času sem se šele prepričal in spoznal, kako radostno gostoljubno je slovensko srce. Tuka sem me je vabilo prvič za mizo, hoteč mi razjasniti po usodi omračeno dušo.

Kot remšniški kaplan sem pil iz riletne čaše samote, ne zavedajoč se, da zamore osladiti grenkost življenja večkrat edino le poštena družba. Meni gor-

skemu kaplanu je bilo tuje, da bi me bil kdo povabil za mizo na razgovor ter zabavo. Na Slatini pa me je popeljal v kratki dobi gospod nadžupnik na sladko mirno valujoče morje prijateljstva pod kritjem in zavetjem slovenskega krova.

Polomljen na telesu, a do dobra zakrpan na osamelu duši, sem nerad zamenjal na višji poziv Slatino z Gradcem. Vtaknili so me v pisarno, kjer bi naj zapisoval po zgledu mrtvega stroja imena za domovino padlih v matrike III. kora. Ta služba, v kateri sem bil prisiljen v mehanično brezmiselnost, mi je prisedala do onemoglosti. Noč in dan čepeti v strelskem jarku, nudi vojaku več spremembe in zabave nego pisarniško, enakomerno čorganje po papirju. Na bojnem polju podžiga človeka vsaj občutek strahu, če že nič drugega ne; v pisarni sem pa životalil brezčutno kot kamen v nedostopnem gorovju, ob katerega še se ni spódtaknilo nobeno živo bitje.

Da sem izpustil ročaj pisarniškega stroja, do tega koraka mi je pripomogla bolezen. Pri pljučih je mi še tičal precej izdaten kosce granata. Za pisalno mizo sem preveč kužal ter čepel, pa me je začel kot nož ostri izstrelek zbadati v prsa do krvi. Moral sem pod nož v bolnico usmiljenih bratov. Boleo me je, ker so me dvakrat mučno mesarili, pa hvaležen o stanem za dober nauk, ki mi ga je dal po prestani operaciji rajni dr. Lukš, češ: da sem veliko budalo, če počepim pri tej pohabljenosti v kaki zaduhli pisarni.

gotavlja načelnika dr. Korošca, da ima v borbi za Jugoslavijo za seboj ves jugoslovanski narod. — Ob koncu so celjski Slovenci prinesli mogočen lavorov venec s trakovi v barvah našega troimenega jugoslovanskega naroda ter so ga med burnimi vskliki veselja izročili dr. Korošcu, kateri ga je izročil županu Robleku s prošnjo, da ga shrani kot načelnik narodnega žalca. Ko je predsednik zaključil veličastni tabor, je iz tisoč in tisoč grl zaorila pesem: »Lepa naša domovina!« in »Hej Slovani!«

Shod v gornji Mislinjski dolini.

Zadnje nedeljo je bil v Št. Ilju pod Turjakom narodni praznik. Od vseh strani so se zbrali mnogostevilni ljudje; prišli so iz domačih občin Št. Ilja in Mislinje, zapustili so svoje hribe moške in žene celo iz dobrnske župnije, vrlo zastopana sta bila Št. Vid in Št. Miklavž, pozdravili so nas Golovohučani in zlasti lepoštevilno Šmarčani. Št. Ilj še ni videl toliko gostov. Vsled prevelike udeležbe smo morali ostati na prostem. G. veleposestnik Iršič je pozdravil navzoče in predlagal za predsednika č. g. župnika Rožkarja, za podpredsednika pa domačega župana g. Pušnika. G. predsednik govori v navdušenih besedah o cesarju Karlu I. in sv. Očetu, ki se najbolj trudita za dosego miru. Nato se prikaže pri oknu prvega nadstropja, od koder so govorili govorniki do zbrane množice, državni poslanec dr. Verstovšek, burno pozdravljen. Govornik je v obširnem govoru pojasnil politični položaj, razpravljal o gospodarstvu, v katero smo zabredli vsled krvave vojske, bičal krivice, katere se godijo slovenskemu narodu in razložil pomen gibanja, ki se vrši na podlagi majniške deklaracije. Na svoji zemlji hočemo postati svoji gospodarji. G. veleposestnik Iršič razpravlja o besedah demokracija in deklaracija ter poudarja, da so vse stranke ujedinjene za skupne cilje. Nato je izročil g. kaplan Toplak podpise za deklaracijo (1219) iz dveh župnij Št. Ilja in Št. Vida ter poudarjal, da so mladenke nabrale v fari 1608 K za Tiskovni dom, kar gotovo dokazuje, da prebivalstvo gornje Mislinjske doline postaja vedno bolj zavedno. Priporoča posebno čitanje »Slovenskega Gospodarja«. G. Rožman predlaga resolucije, v katerih se izreka popolno zaupanje poslancev Jugoslovanskega kluba. Zborovalci se na predlog g. Rozmana soglasno izrečejo za majniško deklaracijo. Govorili so še g. Krušič, g. nadučitelj Salamon, č. g. nadžupnik Lenart in še več kmetov. Poslanec dr. Verstovšek se zahvali za zaupanje ter poudarja, da bodo poslanci tem lažje odločno nastopali za pravice jugoslovanskega naroda, če vidijo, da je vse ljudstvo za njimi. Č. g. župnik Rožkar zaključil lepo zborovanje z zadovoljstvom, da se je tako redno vršilo. Pevci so zapeli še »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani!« vsi so se odzvali in petje se je razlegalo po lepi

Po tem nasvetu ojuhačen, sem sklenil, da se poslovim od cesarske službe in zlezem za zapeček v tisti očetovi. Da zapustim do smrti vojaštvo, sem se podal na res križovo pot superarbitracije. Romal se sem poln nevolje od zdravnika do doktorja, ki so mi prebrskali vsako žilico in vsak živec. Jezilo me je, ker sem moral vsikdar čakati po cele ure sklonjen v prači vojaške ponižnosti, predno se je potribilo kateremu gospodu, da me je zvezdavo pregledal. Če bi me priklenili še enkrat na galejo superarbitracije, ne vem, če bi vstrajal še enkrat tako ponižno uganje. Dober teden sem trgal drage podplate po graškem tlaku, trkajoč na vrata vseh vojaških oblasti. Slednjič so mi vendarle verjeli, da sem po telefonu berač, ki spada v kot rojstne občine, ne pa na ulice graškega mesta. Kratko povedano, vtaknili so me v koš penzionistov!

Zamenjal sem mestni tlak z domačimi kolovoznimi stezami. Čepeč pod očetovo streho, znam sedaj ceniti mir Soltske doline, ki se sicer razteza Bogu nekako za hrbtom, pa je vsaj ne izsesava pri vsakem koraku vojaška mora. No, kako je pač sedaj z menoj, ko počivam v rojstnem gnezdu, iz katerega sem siral v svet pred 19 leti? Zadovoljen sem in bi damoval še marsikaj, da le uživam nemoteno zažeten mir. Po letu in v jeseni sem pohajal za pičlo očetovo štedo; v zimskih dneh pa poslušam mesto drdranja strojníc evíl kolovratov, na večer pa razmišljam, da bomo morali začeti svetiti s treskami.

S tem zaključujem dolgo poredje »Vojnih spominov.« Je že čas, da enkrat neham in ponudim javnosti kaj bolj domačega, kakor je galiskovojna roba. Če sem zadovoljil čitatelje s temi zapiski, ni bodi ta zavest v dušno nagrado; če me pa kdo dolži, da sem žeživel preveč, mu zaupam: nisem imel namena pisati evangelija, ampak znati dostopne »spomine!«

Mislinjski dolini. Ljudstvo se je le počasi razšlo veselih obrazov in polno navdušenja!

Shod v Konjicah.

Na Jožefovo popoldne se je vršil na vrtu Narodnega doma politično-gospodarski shod, katerega je sklical poslanec Pišek. Navzočih je bilo nad 500 mož in žen. Predsedovala sta posestnik g. Napotnik in trgovec g. Ogoreuc. Poslanec Pišek je v poljudni besedi opisal delovanje slovenskih poslancev za kmeta. Za svoja izvajanja je žel živahno pohvalo. Nato je govoril urednik Žebot o postanku in ciljih jugoslovanske deklaracije in sploh o naših narodnih, gospodarskih in političnih zahtevah. Med velikim navdušenjem so se sprejele resolucije, v katerih se zborovalci izražajo za jugoslovansko deklaracijo, izrekajo svojim poslanecem popolno zaupanje, zahtevajo omejitev rekvizicije živine in sena, zahtevajo, naj se za kmetško prebivalstvo zviša določena količina moke in žita ter se naj na kmetijah nujno potrebne črnovojnikje vsaj za letošnjo dobo oprosti vojaške službe. Predsednik g. Napotnik je zaključil zborovanje s klicem: Živela Jugoslavija! Živel cesar Karl! Zborovalci pa so zapeli cesarsko pesem.

Za kmeta.

Dne 15. marca se je vršilo pri ministrskem predsedniku posvetovanje glede nujnega vprašanja poslancev Jarca in Fona, kako naj se zagotovi pravočasno obdelovanje polja in preskrba ljudstva z raznimi neobhodnimi potrebščinami. Posvetovanja so se udeležili zastopniki poljedelskega, vojnega, domačanskega in trgovskega ministristva ter višjega armadnega poveljstva. Od Jugoslovanskega kluba so bili navzoči poslanci dr. Korošec, Jarc in Fon. Glavni uspehi posvetovanja so sledeči:

Vojaštvo bo oddajalo vojaške oddelke s konji v red na kmete. Težakom se dovoli večja množina živil; poskrbelo se bo, da okrajna glavarstva ne bodo delala sitnosti glede vprašanja, kateri kmetijski delavci se imajo smatrati za težake. Za težke delavce velja lahko vsi kmetijski delavci in dobe torej kvoto 300 gramov. Najmanj se pa mora tretjini kmetijskih delavcev priznati kvota za težke delavce. Ko torej hodijo kmetje po mlevske karte ali nakaznice za moko, naj se nikakor ne pozabijo prijaviti kot težki delavci.

Posebna točka razprave je bila preskrba kmetijskega prebivalstva z usnjem. Vlada se odločno upira temu, da bi smeli kmetje sami dajati kože v stroj. Pač pa bo vojaštvo dalo v najkrajšem času na razpolago zalogo starih vojaških čevljev in tudi potrebno usnje, da se popravijo. Oboje se bo razdelilo samo med kmetisko prebivalstvo. Med kmete se razdeli tudi stara konjska oprava. Pri razdelitvi usnja, ki ga odstopi vojaštvo za potrebe civilnega prebivalstva, se ne bodo upoštevali le čevljarji po mestih, ampak se bo usnje razdelilo naravnost med kmete potom kmetijskih občin in sicer v veliko večji meri kot doslej. Vojaška oblast je oddala za civilno prebivalstvo v zadnjih treh mesecih lanskega leta nad 3 milijone kg podplatov; upati je, da bo mogoče razdeliti tako vsak mesec 1 milijon kg podplatov; gje samo za to pri tej stvari, da pride to usnje tudi v prave roke.

Glede oprostitve vojaške službe opozarjamo na zadnje odredbe cesarjevo glede črnovojnikov l. 1867, 1868 in 1869. Zagotovilo se je tudi, da se bodo do l. 1875 rojeni kmetovalci oproščali za nedoločen čas, enako tudi za službo v fronti nesposobni vojaki letnikov 1876—1879 (z izvidom B in C). Ako se prosi dopusta za vojaštvo, ki je na fronti, naj se vloži prošnja pri okrajnem glavarstvu, ki jo odpošlje naravnost na dotični oddelek na fronti; tu dobi vojak lahko dopust do šest tednov. Povprečno 10 odstotkov moštva kmetijskega stanu na fronti naj bi bilo stalno na dopustu.

Glede pritožbe, da kmetško prebivalstvo ne dobi mesa niti za bolnike, je izjavil zastopnik centrale za promet živilno, da ne obstoji v tem oziru nikaka odredba ministristva in da bo dal stvar natančne preiskati.

Predpisano ali pridelano žito?

(Nekaj besed k »Novemu načinu rekviriranja žita.«)

Šmarjeta o. P., 11. marca.

Kakor znano, bo se po novem, v Gradcu sklenjenem in iznajdenem načinu žitnega rekviriranja morala vsaka občina zavezati, oddati gotovo, določeno množino žita in drugih pridelkov v enkratni oddaji. To zavezo bo morala vsaka občina podpisati že precej časa pred žetvijo, menda že meseca marnika.

Ko sem čital ta »izborni« nov način rekviriranja, sem se nehote spomnil na pregovor: Ne prodajaj

medvedove kože, dokler se medved tiči v brlogu! Da bi bilo tako rekviriranje gotovo dobro, ako bi se žitne oddaje pravično predpisale, smo čitali že pred tem v »Slov. Gospodarju.« Ne vem pa, kako si ljudje v Gradcu domnevajo taki način rekviriranja brez pravih podlag izvesti pravično? Prerokov, ki bi že pred žetvijo znali ceniti množino pridelkov, žalibog nimamo ne zgoraj in ne pri nas. Popolnoma napačno pa je, vzeti za podlago rekviriranja lanske popise obdelanih zemljišč; saj so vendar isti v pretežni večini napačni, kajti:

1. Popisovanje se ni pravočasno začelo. 2. Različni pripomočki kakor: parcelni zapisniki, mape in t. d., ki so jih politične oblasti dale na razpolago, v mnogih slučajih niso odgovarjali resnici, ker so bili ali zastareli ali nepopravljeni itd. Že ti dve napaki sami, ne da bi jih naštevati še več, sta že ob pričetku vsega dela dali sklepati na neuspeh lanskega zemljiškega popisovanja, kar se je tudi v resnici pozneje pokazalo. Zato se pri bodočih rekvizicijah ni mogoče poslužiti podatkov lanskega popisovanja. Se bolj napačno bi pa bilo, iskati in meriti njive le po mapi, kjer so pač risane, v resnici jih pa menda ni. Vse to govori, da je nameravani način žitnega rekviriranja le lepa, ne preveč dela zahtevajoča misel, a nje izoeljava pa docela napačna in nemogoča. Zato tembolj upamo in želimo, da se ta graška iznajdba še pravočasno ovrže.

Če pa hočemo, oziroma hočejo oblasti, res biti natančne, se mora graditi vse predpisovanje žitnih dajatev na resnični in pravični podlagi. To pa je edino mogoče po onem koraku, ki se ga je naredilo sicer že lani, vendar v naglici in brezumnosti. Ta korak je: 1. Dobro pripravljeno, pravočasno začeto in razumno izpeljano popisovanje obdelanih zemljišč. 2. Cenitev žetve po uspehu setve. 3. Izračunavanje povprečne množine dobljenih (izmlačenih) pridelkov.

K prvemu delu spadajo: od oblasti pravilno izvršeni pomožni spisi, večje in natančne popisovalce, ter posebno še — pri popisovanju vsakega pednja svoje zemlje navzoči kmet. K cenitvi žetve je potrebno: vsakočasno opazovanje uspevanja in razvijanja setve (z deželani in ne z meščani!), nadalje strokovnjaška razdelitev poljan v različno rodovitne okolišje. Povprečno množino dobljenih pridelkov bi izračunili: z upoštevanjem različno plodnostnih in razredovanih okolišev ter poskušne mlatitve ali kopatve (krompir!) in sicer: v nizkih, višjih in najvišjih, in nato v pri- in odsolnjenih, potem v ilovnatih, peščenih itd. legan ene občine. Navzoč naj bo spet zastopnik oblasti (žetveni komisar) in kmet sam.

Niti misliti ni, da po tej poti moramo ravno brezpogrešno najti številčno do pičice prave podatke; kaj takega sploh ni mogoče in to že ve kmet sam. Vseeno smo na našem cilju najbližje, gotovo pa bližje kot po vsakem drugem načinu rekviriranja, kar nam naj bo vedno pred očmi.

Res, da je tako popisovanje izredno oširno in drago, a to le prvič, in ne več tako prihodnja leta, ko se ne bodo hitro izgubila madeža — rekviriranje, vendar bomo že imeli takrat pravo osnovo za odmerjenje žitnih dajatev. Če pa se te osnove ne lotimo, bodo nam vsako leto hoteli iznajti nove rekvizicijske načine; saj živimo v času, ko prenapeti duhovi rovaljo vedno le po prenovitvah ter vse staro, akoprav boljše, odstranjujejo, dokler po dolgem času ne pridejo spet nazaj na staro. Tudi tu se godi kakor pri — modi. Potemtakem bomo spet čez pol leta lahko držali vojaškim komisijam vsaka vrata odprta in se uklanjali dobri ali slabi volji ter osebnim nazerom rekvizitorjev.

S pomočjo tako pravičnega in razumnega popisovanja obdelovanih in dobljenih pridelkov bo se lažje ugodilo oblastvenim zahtevam, ki se bodo morale ravnati po izidu tega popisovanja. Ugodilo bo se pa tudi, če že ne vsem, gotovo pa večini kmetovalcev. — Najvišji namen vsega tega pa naj bo, vzbuditi v kmetu spet — tekmo vojne tolikokrat kaljeno veselje do gospodarstva in dela. M. V.

Nevtralne države in naši sovražniki

Med evropskimi državami so samo se: Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Španija in Švica, ki se ne udeležujejo vojne in so torej nevtralne (nepristranske). V resnici nevtralna pa ni nobena država, ker so vse države s svojimi čustvi na eni ali drugi se vojuječi strani. In tu treba priznati, da so simpatije takorekoč vseh nevtalcev na strani naših sovražnikov. To pa vse radi Nemčije, ki je tudi v nevtalnih državah splošno obsovana. Večina nepristranskih držav pa je tudi prisiljena, da obrambni prijateljske stike z entento, t. j. zvezo nam sovražnih držav, ker jim te sicer lahko ustavijo dovoz živil po morju. Pa tudi sicer so delali nevtalci izvrstne kupčije z entento, ker so njih ladje zaslužile ogromne svote s prevažanjem vojnega materiala in živil za Anglijo, Francijo in Italijo. Sedaj pa ententa (četverosporazum) karnaenkrat zahteva od vseh nevtalnih držav, da ji morajo izročiti vse svoje trgovske ladje. Za to bodo dobivale potrebna živila, posebno žito. A posebno huč je pritisk na Nizozemsko, kateri so stavili osemdnevni rok za izročitev vseh svojih kmetvskih in vojnih ladij. Te ladje bo porabila ententa pred vsem za prevažanje živil in ameriških vojakov v Evropo.

Hvala slovenskemu zaledju. S fronte nam piše slovenski črnovojnik, ki se že nad tri leta bori na vseh mogočih frontah za našo domovino. Nas slovenske vojake skrbi usoda našega naroda. Občudovati moramo krepke nastope naših poslancev v državnem zboru, kjer se odločno bijejo za naš biti ali ne biti. Vso hvalo zaslužijo naše požrtvovalne mladenke in žene, ki še vedno vstrajno zbirajo podpise za majniško deklaracijo — kamne za naš bodoči jugoslovanski dom. Slovenci! Slovenke! Vojaki častitamo Vasi vstrajnosti, nastopom, občudojoč trdno voljo, s katero premagujete mnoge težke napore in ovire, ki se Vam stavijo na pot od naših nasprotnikov! Radi naše odsotnosti delate s podvojeno močjo. Nikdar Vam ne pozabimo tega! Le vrlo naprej, širite jugoslovansko zavest med omahljivec-nevedneži, zlasti pa neizprosni boj ptujski zakotni gnjusobi „Stajercu“, da bo še bolj javkal kot dosedaj. Vam, vojak-tovariši, na priporočam najboljšega prijatelja. Ki Vam naj

teh veleresnih časih prinaša vesti iz vzbujajoče se domovine in ta je splošno priljubljeni naš „Slovenski Gospodar.“ Sirite ga med seboj, pridobivajte mu novih naročnikov! Z njim si boste brezdvomno lajšali težke ure. Zdravil! Živela samostojna Jugoslavija pod mogočnim žezlom habsburškim! — Mat. Hriberšek, črnovojsnik, vojna pošta 499.

Delovanje usmiljenih bratov v Žaleu. Ko se je leta 1911 sprožila misel, da bi usmiljeni bratje zidali bolnišnico na Slov. Štajerskem, se je poskusilo na več krajih Savinjske doline dobiti za ta namen najpripravlnejši prostor. Spomladni leta 1912 se je kočno določilo, da se zida bolnišnica blizu trga Žalec. Vodstvo usmiljenih bratov je takoj razposlalo nabiralne pole po celem Slov. Štajerskem, da razvidi, na kakšno pomoč sme računati pri tem delu človekoljubnega zavoda od strani slovenskoštajerskega prebivalstva. Ko so bile nabiralne pole koncem leta 1913 zbrane, je znašala obljubljen svota okroglo K 160.000. Nameravana stavba bi bila stala 400.000 K. Vodstvo usmiljenih bratov v Gradcu je bilo v največji zadregi, kaj naj stori. Opustiti blagi namen, ni kazalo; saj so vendar povsod z veseljem pozdravljali misel o novi bolnišnici, četudi obljubljen svota ne bi mogla pokriti teh velikih stroškov. Leta 1914 je pa izbruhnila vojna. V svetovnem viharju so mnogi pozabili na bolnišnico, a pozabili ni na njo vodstvo usmiljenih bratov katero je še sedaj bolj nego prej hotelo uresničiti lepo misel, zakaj dolgotrajna vojna je pokazala krvavo potrebo nove samaritanske bolnišnice, katera bi naj za prvi čas bila namenjena v vojni pohabljenim vojakom-invalidom. Da je pa bilo mogoče resno misliti na uspeh, pripomogla sta biaga zakonska Franc in Terezija Nidorfer, veleposestnika v Vrbjih pri Žaleu. Ta dva dolgoletna in velika dobrotnika usmiljenih bratov prepustila sta svoje posestvo vodstvu usmiljenih bratov z namenom, da se postavi ondi zavod za invalidne vojake. Pripravljala na dela za novo človekoljubno podjetje so se že začela na dan žalostne Matere božje, dne 30. marca l. 1917. Zavod je že odobrila cerkvena in svetna oblast in premil. knezofosf lavantinski so obljubili veliko svoto v ta namen ter obenim dovolili, da se že od 23. majnika 1917 sme služiti sv. maša za vse dobrotnike nameravanega zavoda v kapelici, katera se je naredila v Nidorferjevi hiši. Preč. g. Josip Jurčič, vpo-koljeni bivši dekan v Vuzenici, je prevzel začasno to službo. Vodstvo usmiljenih bratov se obrača tem po tom do vseh svojih dobrotnikov z upopolno prošnjo in s prepričanjem, da bodo vsi tisti, ki so obljubili lepe svote za stavbo poprej nameravane bolnišnice, da bodo tudi sedaj darovali za stavbo zavoda za invalidne vojake z imenom „Penzionat“, katerega hočejo usmiljeni bratje postaviti tako, da se spremeni zavod pozneje v bolnišnico, kakršna je bila od začetka namenjena. Ako pa kateri dobrotnik, ki je že daroval obljubljeni znesek za bolnišnico, katera se v prvotnem namenu sedaj še ne bo odprla, ker je hiša za invalide sedaj veliko nujnejše potrebna, s tem namenom ni zadovoljen, lahko zahteva poslani znesek od vodstva usmiljenih bratov nazaj in sicer tekom 3 mesecev. Če se v tem času ne zgodi, je znamenje, da daruje že dano svoto za invalidno hišo „Penzionat.“ Vodstvo usmiljenih bratov prosi vse svoje dosežanje in nove dobrotnike, naj blagovolijo poslati prispevke za nameravano stavbo na: Vodstvo usmiljenih bratov za stavbo bolnišnice, Žalec. Za vsak poslani dar, domu na altar, se bo vodstvo pismeno zahvalilo, kar bo služilo tudi kot potrdilo.

Za Tiskovni dom v Mariboru so darovali p.t.: Mohorjani v Rajhenburgu 200 K; Zmave Jožef, kaplan v Rajhenburgu, 200 K; Dekliška Zveza Sv. Križ pri Ljutomeru 50 K; Bralno društvo Šoštanj 200 K; Nabralo se je v: Petrovčah 402 K; Sv. Lovrene v Slov. gor. III. obrok 160 K; Teharje 1100 K; Dekliška Zveza v Marenbergu 43 K; Anica Vrskova v Globočah pri Novicerkvi 35.20 K; Zreče pri Konjicah 104.60 K; Spodnja Novavas pri Slov. Bistrici nabrala I. Zafošnik 86 K; Sv. Jurij ob Ščavnici K 97.52; Žalec 1416 K; Ribnica na Pohorju 530 K; St. Martin pri Slovenjgradu 616 K; Velikanedelja 1036 K; Slivnica pri Mariboru 147 K (že drugokrat); natančni imenik darovalcev kakor na stolne še drugih dobrotnikov objavimo v eni prihodnjih števil, kakor hitro bo prostor dopuščal. Za danes pa prisrčna hvala vsem dobrotnikom! — Dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru.

Cesar odredil odpust najstarejših črnovojsnikov. Naš cesar je izdal dne 13. marca t. l. ukaz, po katerem se odpustijo najstarejši letniki. Črnovojsnikom letnikov 1867, 1868 in 1869, ki so pritegnjeni črnovojsniški službi, se mora dati dopust po naslednjem redu: 1. Črnovojsnikom, ki so rojeni leta 1867, v dobi od 15. marca do konca maja 1918. 2. Črnovojsnikom, ki so rojeni leta 1868, od 1. junija do 15. septembra 1918. 3. Črnovojsnikom, ki so rojeni leta 1869, od 16. septembra do 31. decembra 1918.

Gospodarske novice.

Cevlji na razpolago. Ker primanjkuje kmetstemu in delavskemu prebivalstvu obuvala, je vojno ministrstvo pripravljeno, razdeliti med prebivalstvo stare vojaške čevlje in sicer popravljene in nepopravljene. Občine se naj takoj potom okrajnega glavarstva obrnejo na vojno ministrstvo, posamezniki pa naj naglasijo svoje potrebe pri občini. — Ob tej pri-

liki ponavljamo, da sme dati vsak kmet v stroj eno petino vseh kož, ki jih ima od svojih sinj na razpolago; ta petina pa ne sme presegati števila 5 kož.

Radi deželne vinske naklade. Ker se množijo pritožbe radi plačilnih nalogov glade deželne vinske doklade, priporočamo naj se vsak, ki ga deželni urad po nepotrebnem nadleguje s takimi plačili, obrne do deželnega odbornika dr. Verstovškega v Mariboru. Opíše mu naj natanko, na kak način mu delajo graški nemški uradniki krivico.

Oddaja živine. Neprestanemu prizadevanju naših poslancev se je posrečilo, da bo treba dati na Štajerskem za mesec marec približno 3000 glav živine manj, kakor je bilo poprej določeno, toraj samo 9700 glav. To število bo veljalo tudi za mesec april in maj. Tako je obvestilo poljedelsko ministrstvo poslanca Piška in Verstovškega.

Južnoštajersko hmeljarsko društvo v Žalcu vabi k XXXVIII. glavni skupščini, ki se bo vršila ne deljo, dne 24. marca ob 3. uri popoldne v občinski pisarni v Žalcu po sledečem redu: 1. Letno poročilo. 2. Poročilo pregledovalcev letnega računa. 3. Razgovor o položaju hmeljarstva v obč. 4. Slučajnosti. Društveno vodstvo.

Dopisi.

Maribor. Na tukajšnji deželni sadjarski in vinarski šoli se bo dne 15. in 16. aprila t. l. vršil tečaj, na katerem se bo poučevalo o pridelovanju zelenjave. Tečaj je menda namenjen samo za Nemce, kajti pouk se bo vršil v nemškem jeziku. Priglasje na ravnateljstvo imenovanega učnega zavoda do 8. aprila.

Plač pri Svečini. Dosedanji občinski gerent Alojz Menhart je radi boleznii odstopil. Na njegovo mesto je imenovan veleposestnik-domačin Janez Kren. Paskolo se je trudil za priseljenca lutrovca Amona, a vendar enkrat glavarstvo ni nasedlo nje govim zahrbtnostim.

Hajdin. Naznamim, da je bil tisti Zorec iz Sel prej pri nas učitelj. Radi ga nismo imeli in veseli smo, ko ga ni več tukaj, ker potem bi bilo še huje. Pri nas vedno leta tudi od hiše do hiše stari nadučitelj Bezjak in je nam veliko jeze napravil in še nas prisilil, da smo zavoljo njegove nemškutarije sajbe od kmeta dol porezali. Kdo jim le podplate kupuje za tako po sili nemško letanje?

Št. Janž na Dravskem polju. Sl. Km. Zveza priredi v nedeljo dne 27. t. m. ob 3. uri popoldan pri nas političen shod. Govori poslanec Brenčič o delovanju v državnem zboru. Slovenski rod z Dravskega polja, pridi v Št. Janž. Poleg poslanca bo nastopilo še več govornikov. Na cvetno nedeljo v Št. Janž!

Brezno ob Dravi. Nov križev pot, v trajen spomin sedanjega trpljenja, oskrbljen od breznjskih faranov in dobrotnikov iz sosednjih far, zlasti iz Ribnice z ondotnim preč. g. župnikom na čelu, bo blagoslovil na cvetno nedeljo vč. g. o. Filip iz Maribora. Na god Marijinega Oznanenja bo isti gospod slovesno kronal kip lurske Gospe v spomin 60letnice Lurda. Vsem cerkvenim dobrotnikom prisrčen „Bog plati po Mariji breznjski!“

Velenje. Dne 24. t. m. popoldan se pri nas vrši v Društvenem domu shod, katerega priredi poslanec dr. Verstovšek. Cela gornja Saleška dolina mora se udeležiti shoda v tem velezanimivem, toliko žalestnem času.

Spodnja Mislinjska dolina. Pozor Korošci! Dne 7. aprila — na beio nedeljo — popoldan se vrši v Št. Janžu pri Sp. Dravogradu v gostilni g. Časa shod, na katerem bodo govorili dr. Verstovšek in drugi. Mogoče bo čas dopuščal načelniku Jugoslovanskega kluba dr. Korošču, da se tudi udeleži shoda. Trpini Koroške, pridite na ta shod!

Rečica. Dne 11. marca smo pokopali vzorno Marijino družbenico Frančiško Venek. Vzeia je je neizprosa jetika v 31. letu njenega življenja. Lila je vsem v lep zgled, zlasti še v trpljenju, ki ga je prenašala z občeudovanja vredno potrpežljivostjo. Gospod kaplan Fran Hohnjec ji je na grobu govoril v slovo.

Rajhenburg. Slovensko katoliško izobraževalno društvo priredi na velikonočni ponedeljek popoldne ob 3. uri v dvorani kaplanije igri: „Ljubezen Marijinega otroka“ in „Jeza nad petelinom in kes.“

Kaj je novega?

Nizozemska se je udala zahtevi naših sovražnikov in bo izročila četverosporazumu zahtevane ladje. Za protiuslugo pa dobi Nizozemska velike množine pšenice.

Švedska pa je te dni skoro prostovoljno dala četverosporazumu na razpolago velik del svojega ladjevja, da s tem pokaže svoje nasprotstvo napram Nemčiji.

Nemška poročila naglašajo, da se je baje predsednik Zedinjenih držav, Wilson, izjavil proti vkorakanju Japoncev v Sibirijo. Nemčija je organizirala oboroženje nemških vjetnikov v Sibiriji proti Japoncem. Poslala je nemškega generala v Sibirijo, ki bo vodil armado nemških vjetnikov.

Mirovna pogajanja z Rumunijo se še niso končala. Večina Rumunov, med njimi tudi kralj, je proti takemu miru, ki bi ga narokovala Nemčija in po katerem bi postala Rumunija popolna odvisna od Nemčije in Avstrije. V sredi med pogajanja je prešnje Avreskovo ministrstvo odstopilo. Na njegovo mesto je prišlo ministrstvo Marghiloman, ki je sestavljeno iz samih pristašev nam prijazne struje.

Na bojiščih se ni zgodilo nič kaj posebno važnega. in Naše nemške čete so zasedle južnorusko mesto Odeso in prodirajo še dalje proti vzhodu. Na italijanskem bojišču se vrši priprave za ofenzivo. Na zahodni fronti pa so se že pričeli srditi boji, ki so morda predznaki že dolgo napovedovane nemške ofenzive proti Angležem in Francozem.

Slovenski vojak na Dunaju: Opišite ves dogodek ter ga naznanite Jugoslovanskemu klubu na Dunaju, Parlament. — Slovenskim vojakom na fronti in v zaledju: Prisrčna hvala za številne velikonočne pozdrave! Vračamo iste z željo, da se skoro vidimo vsi skupaj v naši Jugoslaviji. Živeli slovenski junaki! — F. F. vojna pošta 340: Prošnjo naj napravijo domači na bataljon. Potrdi jo naj občinski urad in žetveni komisar. — Rešek Jera, Zagorje: Obratite se na Vašega poslanca dr. Jankoviča. — Valentin Matjaž, Razkrižje: Pesmi ne sprejemamo, ker nimamo prostora. — Žene iz Slovgoric: Zakaj se ne podpisete? Dopisi brez podpisa so brez izjeme obsojeni v globok uredniški koš, odkoder ne zagledajo več belega dne. — Dekle iz Starega trga: Hvala! Lepe misli. Bi radi priobčili, a nam primanjkuje prostora za tako obširne spise. Pozdrave! — Selnica ob Dravi: Vaše pritožbo smo izročili na pristojno mesto. — Fr. P. peš polk 87: Hvala za Vaše priznanje! „Štajero“ naj laže, kakor noče, to ne bo spravilo nobenega Slovenca iz roke ravnotežja. Iskrene pozdrave vam in vsem vojakom 87. polka! — St. Iljod Turjakom: Vaše pismo smo dobili še le ob sklepu uredništva. Pride v „Stražo.“ Pozdravljeni! — Pesniška dolina in Eisenerc: Hvala! Prepozno dobili. — Sv. Marjeta niže Ptvoja: Pesmi ne priobčujemo. — J. G. št. 17: Dopise, pisane s svinčnikom ne moremo rabiti. Prosimo, pišite s črnilom. Loka pri Z. Mostu: Seveda se sme, če je le dovolj težka.

Loterijske številke.

Gradec, dne 13. marca 1918	41	45	65	22	43
Line, dne 16. marca 1818	9	69	5	11	31

VABILO na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Vidmu reg. z. z neom. zav., ki se vrši v nedeljo dne 7. aprila 1918 ob 8. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1917. 3. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu, drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov. Načelstvo. 361

Zamenjam 1 par močnih moških čevljev in še nekaj drugih reči za poveljno sviajsko meso. Macuh Janez, Allerheiliggasse št. 12, II. nadst., vrata 14., Maribor.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Antonu v Sl. g. se vrši dne 7. aprila t. l. ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Pregled računskega zaključka za l. 1917. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Predlogi in nasveti. Sv. Anton v Slov. gor., dne 17. marca 1918. Načelstvo.